

A HALÁSZATI TEVÉKENYSÉGEK ELLENŐRZÉSE ÉS AZ ELŐÍRÁSOK BETARTATÁSA

A halászati tevékenységek ellenőrzése és a jogsértések elleni küzdelem célja a halászatra vonatkozó rendeletek helyes alkalmazásának biztosítása és szükség esetén a szabályok betartásának előírása. E tekintetben a hatáskörök és feladatok megoszlanak a tagállamok, a Bizottság és a piaci szereplők között. A szabályokat be nem tartó tagállamok ellen jogsértési eljárást lehet indítani.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 38–43. cikke.

A Tanács 1224/2009/EK rendelete (2009. november 20.) a közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról, a 847/96/EK, a 2371/2002/EK, a 811/2004/EK, a 768/2005/EK, a 2115/2005/EK, a 2166/2005/EK, a 388/2006/EK, az 509/2007/EK, a 676/2007/EK, az 1098/2007/EK, az 1300/2008/EK és az 1342/2008/EK rendelet módosításáról, valamint a 2847/93/EGK, az 1627/94/EK és az 1966/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről. A rendeletet részben módosította a közös halászati politikáról szóló, 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2015. május 20-i (EU) 2015/812 európai parlamenti és tanácsi rendelet a kirakodási kötelezettség tekintetében.

A Bizottság 2011. április 8-i 404/2011/EU végrehajtási rendelete, amely részletes szabályokat határoz meg a fent említett tanácsi rendelet végrehajtására, és amelyet részben módosított a 2015. október 28-i (EU) 2015/1962 bizottsági végrehajtási rendelet.

Az Európai Parlament és a Tanács 2016. szeptember 14-i (EU) 2016/1626 rendelete a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozásáról szóló 768/2005/EK tanácsi rendelet módosításáról.

CÉLKITŰZÉSEK

Az ellenőrzési politika arra törekszik, hogy

- csak az engedélyezett halmennyiséget fogják ki, és összegyűjtsék a halászat irányítását szolgáló adatokat;
- a tagállamok és a Bizottság megfelelő időben teljesítsék feladataikat;

- a szabályokat valamennyi halászati tevékenységre alkalmazzák, EU-szerte harmonizált szankciókkal;
- a teljes ellátási lánc során „a hálótól a tányérig” biztosított legyen a nyomon követhetőség.

Az intézkedések elfogadása az Unió hatáskörébe tartozik, és az egyes tagállamok felelősek az intézkedések végrehajtásáért, valamint jogsértés esetén a szankciók alkalmazásáért a joghatóságuk alá tartozó földrajzi területeken.

EREDMÉNYEK

A jelenlegi rendszert az ellenőrzési rendelet rögzíti, amely 2010. január 1-jén lépett hatályba, és teljesen megreformálta az EU halászati ellenőrzéshez való hozzáállását. Többek között összhangba hozta a rendszert azon szigorú intézkedésekkel, amelyeket az EU 2008-ban az illegális halászat elleni küzdelem érdekében fogadott el. A közös halászati politika egymást követő reformjai (a 2371/2002/EK rendeletről az 1380/2013/EU rendelethez) olyan változásokat is hoztak, amelyek célja a régóta fennálló hiányosságok leküzdése. Az intézkedések idővel az alábbiakat foglalták magukban:

a. A végrehajtás terén való fokozott együttműködés és a közös felügyeleti rendszer létrehozása, amelynek célja az uniós és nemzeti felügyeleti és nyomon követési erőforrásoknak az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) révén történő egyesítése

b. A halászati ágazaton belül a szereplők hatásköreinek fokozatos egyértelművé tétele

- A tagállamok feladata, hogy a közös halászati politika szabályait a területükön és felségvizeiken végrehajtsák, illetve a lobogójuk alatt e vizeken kívül hajózó hajókkal betartassák.

- A Bizottságnak kell biztosítania, hogy a tagállamok teljesítsék kötelezettségeiket a méltányosság és eredményesség tekintetében. Rendszeresen értékelő jelentést készít a közös halászati politika szabályainak tagállamok általi végrehajtása tekintetében tett intézkedéseiről, amelyet az Európai Parlament és a Tanács elé terjeszt.

- A halászati tevékenységekben részt vevő szereplőknek a fogástól a forgalmazásig, a szállításon és a feldolgozáson keresztül, a gyártás minden szakaszában meg kell felelniük a hazai jog előírásainak.

c. Fokozott jogkövetés és a szabályok hatékonyabb alkalmazása

Mivel a tagállamokon belül a szankciók eltérést mutattak, feszültséget gerjesztve a jogkövetés közös szintjének egységes elérése tekintetében, a Bizottság létrehozta a közös halászati politika megfelelési eredménytábláját, elősegítendő a fokozott jogkövetés elérését azáltal, hogy felhívja a nyilvánosság figyelmét a tagállamok ellenőrzési és végrehajtási tevékenységek terén elért teljesítményére.

Kialakult a súlyos jogsértések listája, amely a nemzeti jogszabályokban a hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciók alapját képezi: 2012 óta a tagállamoknak

pontrendszert kellett bevezetniük a súlyos jogsértések tekintetében az egyes hajókhoz kapcsolódó engedélyek vonatkozásában, amelyet a hajókapitányra is kiterjesztettek.

d. Ellenőrzések végzése immár a láncolat minden pontján

A halászhajók halászati engedély nélkül nem hagyhatják el a kikötőt. Minden hajószállítmány esetén információkkal kell bizonyítani, hogy a fogás a jogszabályoknak megfelel. Ez a rendszer az uniós vizeken folytatott minden halászati tevékenységre, minden uniós halászhajóra és minden uniós polgárra vonatkozik, bárhol is történjen a halászati tevékenység. Kiterjed az érzékeny halállományok és akvakultúra tekintetében folytatott hobbihorgászatra is, amennyiben azokra az uniós szintű szabályok vonatkoznak – például az angolnahorgászatra vagy a kékúszójú tonhal hobbihorgászatára.

e. A nyomon követés és ellenőrzés modern technológiáinak fokozatos ötvözése a hagyományos ellenőrzéssel

Ma már az elektronikus jelentéstételi rendszert („e-logbook”) alkalmazzák a fogásokra, kirakodásra, eladásra stb. vonatkozó adatok rögzítésére és az erre vonatkozó, tagállamokon belüli jelentéstételre.

A tagállamok kötelesek megosztani egymással a halászati műveletekkel kapcsolatos adatokat (halászati naplók, átrakási nyilatkozatok, kirakodási nyilatkozatok stb.). Amennyiben egy adott tagállambeli hajó egy másik tagállam vizein folytat halászati műveletet, a lobogó szerinti állam kérésre köteles továbbítani a kötelező adatokat az utóbbi államnak. Az információt nyilvántartásba kell venni, biztonságosan kell tárolni, és valamennyi tagállam rendelkezésére kell bocsátani. A megosztott adatok és a továbbítási formátum az Egyesült Nemzetek Szervezete által létrehozott, a kereskedelem elősegítésével és elektronikus üzletvitellel foglalkozó központ (UN/CEFACT) P1000 szabványán alapulnak.

A hajó-nyomonkövetési rendszer olyan műholdalapú rendszer, amely rendszeres időközönként adatokat szolgáltat a hajók helyzetéről, útvonaláról és sebességéről (immár mindkét rendszer kötelező a 12 méternél hosszabb hajókon). Az uniós vizeken való tartózkodáskor az azonos méretű, nem uniós hajóknak is kötelezően rendelkezniük kell a fedélzeten megfelelően telepített és működő műholdas nyomon követő berendezéssel. Az automatikus azonosító rendszer olyan önálló és folyamatos hajóazonosító és nyomon követő rendszer, amelyet biztonsági okokból alkalmaznak, és amelyet fokozatosan kiterjesztettek a 15 méternél hosszabb uniós halászhajókra.

AZ EURÓPAI HALÁSZATI ELLENŐRZŐ HIVATAL

A Hivatalt 2005-ben hozták létre a közös halászati politika szabályainak való megfelelés javítása érdekében tett egyik legfontosabb intézkedésként. Javította az egységes és eredményes végrehajtást az uniós és nemzeti eszközöknek a halászati tevékenységek ellenőrzése, felügyelete és nyomon követése terén történő egyesítése és összehangolása révén (melyek fő eszközei a közös alkalmazási tervek). A Hivatal ellenőrzései a 12 méternél hosszabb hajókra irányulnak^[1]. A működés összehangolása – amely a Hivatal alapvető feladata – elősegítette a végrehajtás azon hiányosságainak

[1]HL L 343., 2009.12.22., 9. o.

megszüntetését, amelyek oka a tagállami ellenőrzési rendszerek eszközeinek és elsődleges céljainak egyenlőtlensége volt.

Az 1224/2009/EK rendelet elfogadásával a Hivatal hatékonyságának növelése érdekében új hatásköröket kapott. Működésének finanszírozása három forrásból történik: az uniós költségvetésből, a tagállamoknak biztosított szolgáltatásokért kapott díjból és a publikációk, képzések és egyéb biztosított szolgáltatásokból származó bevételekből.

Az újonnan megreformált közös halászati politika 2014-es beindítását megelőzően az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal új fejlesztésekre összpontosított a halászati ágazaton belüli jogkövető magatartás kultúrájának elősegítése és a halászati ágazaton belüli egyenlő feltételek biztosítása érdekében. Az e cél elérése érdekében új lendületet biztosító speciális eszközök közé tartoznak az alábbiak:

- Regionális közös alkalmazási tervek: olyan eszköz, amely révén a Hivatal a tagállamok által az ellenőrzés és nyomon követés érdekében biztosított nemzeti humán és anyagi erőforrások felhasználását szervezi. A közös alkalmazási tervek elősegítik a tagállamok által az ellenőrzés és nyomon követés érdekében biztosított nemzeti humán és anyagi erőforrások költséghatékony felhasználását, továbbá a Hivatal megkezdte a közös regionális alkalmazási tervek kiterjesztését a több fajt érintő közös alkalmazási tervekre (Északkelet-atlanti Halászati Bizottság, Északnyugat-atlanti Halászati Szervezet és a nyugati vizekben élő and nyílt tengeri fajok). Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal tervezi, hogy a közeljövőben kiterjeszti azt a regionális, több fajt érintő és állandó halászatra is.
- A visszadobási tilalmat ellenőrző stratégiák: lehetőség szerint azokat a közös regionális alkalmazási tervek révén kell végrehajtani, lehetővé téve, hogy a stratégiai döntéseket az irányítócsoporthoz szintjén hozzák meg, melynek során a Hivatal segíti azok hatékony nyomon követését. A halászat jellegzetességeitől függően különböző módszereket alkalmaznak, továbbá különféle rendelkezésre álló eszközöket használnak fel és tesztelnek. Ez az új közös halászati politika mellett alapvető fontosságú.
- A költséghatékonyság és a jogkövetés értékelését végző fókuszcsoporthoz: két fókuszcsoporthoz felállítását a jogkövetés és a költséghatékonyság értékelésére az ellenőrzési műveletek során.
- Alaptanterv: a tagállamok halászati felügyelőségei általi képzéséhez készült alaptanterv elsőként fog hozzájárulni a közös halászati politika egységes alkalmazásához.
- A Hivatal információs és kommunikációs rendszerei: céljuk az egyes nemzeti rendszerek kiegészítése. Ezek olyan egyedi rendszerek, amelyeket a Hivatal fejlesztett ki és bocsátott a tagállamok rendelkezésére a közös halászati politika uniós szintű ellenőrzésének támogatására. Ezen elektronikus eszközök lehetővé teszik az adatok folyamatos, valós idejű megosztását, ezáltal korlátozva az információk manipulálásának lehetőségét és segítve a nem jogkövető magatartás korlátozását.

2016 októbere óta, összhangban az Európai Határ- és Parti Őrség létrehozásáról szóló (EU) 2016/1624 európai parlamenti és tanácsi rendelettel, az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal feladatai között szerepel az Európai Határ- és Parti Őrséggel és az Európai Tengerbiztonsági Ügynökséggel való együttműködés az ezek hatáskörébe tartozó kérdésekben, a parti őrség hatékonyságának fokozása céljából^[2]. Az együttműködési megállapodás támogatja a nemzeti hatóságokat a közös információk rendelkezésre bocsátásában, az ellenőrzési és képzési szolgáltatásokban, valamint a többcélú tengerfelügyeleti műveletek végrehajtásában.

Az Európai Határ- és Parti Őrség más feladatai között arra törekszik, hogy összegyűjtse és megossza a halászati ellenőrzés, a szennyezések felfedezése és a tengeri szabályok betartása szempontjából releváns információkat.

Az Európai Tengerbiztonsági Ügynökség olyan integrált tengeri szolgáltatásokat nyújt az Európai Határ- és Parti Őrség és az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal számára, amelyek a hajóbejelentési rendszereken (például VMS) és egyéb felügyeleti eszközökön alapulnak. Ezek a tájékoztatási szolgáltatások kiterjednek hajók felderítésére, azonosítására és nyomon követésére, az indulási kikötők figyelemmel kísérésére és az anomáliák azonosítására, ami elősegíti a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat azonosítását is.

A jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat visszaszorítása felé tett fontos lépés, hogy 2016 júniusában hatályba lépett a kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló, az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) által 2009 óta szorgalmazott megállapodás, amelyet több mint 30 ország írt alá, köztük az EU a 28 tagállam nevében. A megállapodás a valaha volt első olyan kötelező érvényű nemzetközi szerződés, amely kimondottan a jogellenes halászatra összpontosít, és rögzíti azokat az előírásokat, amelyeknek a külföldi halászhajóknak eleget kell tenniük ahhoz, hogy használhassák a kikötő szerinti állam kikötőit, továbbá rögzíti a kikötő szerinti állam beavatkozásait. Ezek közé tartozik a kikötőbe való belépésről szóló előzetes értesítés, a kijelölt kikötők használata, a kikötőbe való belépéssel és a halak kirakodásával kapcsolatos korlátozások, a dokumentációs előírások és a kikötői ellenőrzések, valamint a kapcsolódó intézkedések, például a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatot végző hajók jegyzéke, továbbá a kereskedelmi jellegű intézkedések és szankciók.

AZ ÚJ KIRAKODÁSI KÖTELEZETTSÉG VÉGREHAJTÁSA

A közös halászati politika 2014 óta magában foglalja a 2015-től fokozatosan életbe lépő, valamennyi fogás kirakodására vonatkozó kötelezettséget, amely véget vet a forgalomba hozható halak visszadobását magában foglaló pazarló gyakorlatnak. A közös halászati politikai rendeletet a kirakodási kötelezettség tekintetében módosító 2015. május 20-i (EU) 2015/812 európai parlamenti és tanácsi rendelet számos technikai védelmi intézkedést szabályoz (hogyan és hol folytatható halászat, milyen halászati eszközök alkalmazhatók, lezárt területek és a tengeri környezet védelmét

[2]A parti őrség feladatai a következőket foglalhatják magukban: a tengerbiztonság, a tengerhajózási biztonság, a felkutatás és mentés, a határelőőrzés, a halászati ellenőrzés, az általános bűnüldözés és a környezetvédelem.

célzó egyéb intézkedések). A jelenlegi ellenőrzési rendelet figyelembe veszi a kirakodási kötelezettséget azáltal, hogy módosítja a fogások lejelentésére és tárolására vonatkozó előírásokat, továbbá szabályokat alakít ki az elektronikus távellenőrzési rendszerek alkalmazására és a jogkövetést ellenőrző megfigyelők fedélzeten való szállítására.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A fejlesztések terén a Parlament a rendes jogalkotási eljáráson belül társjogalkotói szerepet tölt be a Lisszaboni Szerződés elfogadása óta, központi szerepet játszva a közös halászati politika és ellenőrzési rendelete meghatározásában.

A Parlament Halászati Bizottsága felügyeli a szakpolitika ellenőrzési és végrehajtási intézkedéseit, tekintettel arra, hogy a szabályok hatékony és nem diszkriminatív végrehajtása a közös halászati politika egyik alapvető pillére. Hosszú távon a halászati ágazat érdekei védelmének leghelyesebb módja a szabályok tiszteletben tartása és az ellenőrzés következetes megközelítése. Ezzel összefüggésben a Parlament 2016. október 25-én [állásfoglalást](#) fogadott el az európai halászati ellenőrzések egységesítéséről, amelyben elismerte, hogy jelentős különbségek vannak az ellenőrzési rendelet különböző tagállamokban való alkalmazása tekintetében. A halászati rendeleteknek való megfelelés biztosítását és az ellenőrzési gyakorlatok egységesítését célzó ajánlások között a következők szerepeltek: a tagállamok közötti együttműködés javítása ellenőrök, ellenőrzési módszerek és adatok cseréje révén; az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal feladatkörének és a rendelkezésére álló forrásoknak az erősítése; a halászati ellenőrök képzésére szolgáló egységes tanterv bevezetése; az ellenőrzési eljárások és a szankciók egységesítése az Unióban; olyan mechanizmusok létrehozása, amelyek segítségével ki lehet emelni a legjobb gyakorlatokat a szabályozásnak való megfelelés elősegítése érdekében. Az Európai Parlament 2018. május 30-án [állásfoglalást](#) fogadott el az uniós piacra jutási kritériumokkal rendelkező halászati termékek megfelelőségének megállapítására vonatkozó ellenőrző intézkedések végrehajtásáról.

A Parlament felügyeli továbbá az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal éves jelentését, valamint jóváhagyja a Hivatal költségvetésének végrehajtásáról szóló mentesítést.

Kutatás a Halászati Bizottság számára:

- [A büntetőpontrendszer szociális és gazdasági hatásai \(2016\);](#)
- [A közös halászati politika – kötelezettségszegési eljárások és szankciók az EU-ban \(2014\);](#)
- [Jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat:szankciók az EU-ban.](#)

Priit Ojamaa
05/2019

